Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIX. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 14, 1913, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 23. APRILA (APRIL 23), 1936. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 81

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Jugoslavija in Rumunija obrneta hrbet Franciji

Informirali sta Francijo, da bosta morali iskati zaštite v Londonu, ker Liga narodov ne more protektirati malih evropskih državic. Afriška vojna potisnila Italijo v finančne stiske. Abesinija koncentrira svojo oboroženo silo, da prepreči invazijo glavnega mesta. Rim se pripravlja na proslave zmage italijanskega orožja v Afriki

Pariz, 22. apr.—Visoki francoski krogi so včeraj naznanili, da sta Jugoslavija in Rumunija nezadovoljni zaradi omahovanja Francije, ki ni odločno nastopila proti Italiji v zvezi s pogajanji, da se konča italijansko-abesinski konflikt. Informirali sta Paul-Boncourja, reprezentanta Francije v Ženevi, ki se je udeležil seje Lige narodov, da bosta odslej naprej sledili Veliki Britaniji. V to sta prisiljeni, ker se bojita napada s strani nacistične Nemčije in se je pokazalo, da Liga narodov ne nudi zaščite manjšim evropskim državam.

Ženeva, 22. apr.—Liga narodov, ki je javno priznala, da ne more rešiti Abesinije, vseeno upa, da Italija ne bo dosegla cilja in da bo morala omejiti svojo militaristično kampanjo v Afriki zaradi finančnih težkoč. Poročilo, ki ga je objavila Liga narodov, kaže, da so sankcije mnogo udarile Italijo in da se zaloga zlata v njeni blagajni silno veči zaradi ogromnih stroškov v zvezi s financiranjem afriške vojne.

Izvedenci sankcijskega odbora Lige narodov, ki so proučili poročila iz raznih držav, sodijo, da je Italijanska banka izgubila od 1. oktobra preteklega leta do konca marca t. l. $105,300,000 v zlatu, skoro polovico, kajti v oktobru je imela še $227,200,000 v zlatu.

Izvoz italijanskega blaga v tuzemstvo je tudi silno padel, kar so bile odrejene sankcije. V novembru je Italija poslala blaga v druge države v vrednosti $17,030,000, v decembru $11,000,000, v januarju $6,520,000 in v februarju $5,860,000.

Liga narodov je opustila svojo kampanjo glede ustavitve sovražnosti v Afriki v atmosferi, ki je jasno pokazala, da je njena struktura močno omajana. V polomu pogajanj je svet Lige narodov naznanil, da se bo redovno sestal na svoji seji 11. maja.

Addis Ababa, 22. apr.—Abesinska vlada je včeraj naznanila, da italijanska armada še ni prišla v bližino glavnega mesta. Nahaja se v hribovju, ki obdaja mesto Desje, katerega so Italijani nedavno okupirali. Visok vojni uradnik je izjavil, da bo abesinske čete zasedle prelaz v visokem gorovju, ki se razteza 60 milj od glavnega mesta, skušale ustaviti prodiranje italijanske armade. Vlada je poslala več sto prostovoljcev pod vodstvom, ki bodo zavzeli pozicije v gorovju in vodili guerilsko vojno.

London, 22. apr.—Poročilo, ki je dospelo sem iz Debre Birhana, Abesinija, se glasi, da je nekdanji domačin, ki je dezertiral iz italijanske armade, opisal revolto v abesinski armadi, katero so izzvali Italijani. Rebeli so invazirali Desje in umorili 200 abesinskih vojakov, ko so ti spali. Abesinskim četam je poveljeval cesarjev naslednik Afsa Wosan, ki se je po masakru umaknil iz mesta in so mesto potem okupirali Italijani.

Rim, 22. apr.—Diktator Mussolini je ob priliki proslav 2698-letnice ustanovitve Rima izjavil, da se naša ladja bliža pristanišču z razpetimi jadri." Proslave deloma ovirali deževni nalivi, da diktator je vseeno hitel iz kraja v kraj. Najprej se je pokazal na strehi neke hiše s krampom v roki in s tem inavguriral program javnih del. Stare hiše v bližini palače senatne zbornice bodo podrli in zgradili nove. Pozneje je imel govor z balkona Beneške palače, pred katero se je zbrala velika množica. "Danes proslavljamo v Rimu delo in zmago," je rekel Mussolini. "Po težavni plovbi se je naša ladja približala pristanišču z razpetimi jadri, noseča moč, pravico in rimsko civilizacijo."

Floridski barbari se branijo z lažmi

Nesramno obrekovanje mučenih delavcev

Bartow, Fla., 22. apr. — Sam Rogers, ki je bil 30. novembra 1935 s Shoemakerjem in Poulnotom vred ugrabljen in barbarsko mučen po kukluksarski drhali, je bil včeraj kot glavna državna priča postavljen na natezalnico navskrižnega izpraševanja. Zadnji pondeljek je Rogers na direktno izpraševanje državnega pravdnika razložil, kako je bil z dvema tovarišema vred ugrabljen pred policijsko postajo in odpeljan v avtu v gozd, kjer je drhal enajstih moških vse tri pretepla z debelimi jermeni ali gumijastimi cevmi, nakar so napol mrtve polili po trebuhu z vrelo smolo in posipali s kurjim perjem. Končno so jim zapovedali, da morajo v 24 urah zapustiti Florido. Shoemaker je kmalu potem umrl za posledicami mučenja.

Včeraj je pa Pat Whitaker, glavni zagovornik obtoženih mučiteljev, vzel Rogersa v roke. Whitaker je s svojo metodo izpraševanja takoj razodel, da namerava mučene žrtve na debelo —očrniti pred porotniki, kakor da niso zaslužili drugega.

Rogers je bil vprašan, če ni res, da je bil svoječasno nameščen na gasolinski postaji, katere lastnik je C. W. Carlisle, eden izmed obtožencev, nakar je bil odslovljen iz razloga, ker je "imel spolno razmerje z zamorkami in ker je butlegal z žganjem." Rogers je odločno zanikal resnico teh obdolžitev.

Branitelj Whitaker je zahteval, da se iz zapisnika obravnave črtajo vse izjave Rogersa, ko je opisal mučenje sebe in svojih tovarišev v gozdu, češ, da je sam priznal, da je imel zavezane oči, torej ni mogel videti — kaj se je godilo. Rogers je izjavil, da so ga mučitelji pretepali tri minute in padlo je 50 do 70 udarcev. Whitaker je pa vztrajal, da je to dvomljivo in porota ne sme verjeti, da je Rogers štel udarce . . . In kako more Rogers vedeti, kaj se je godilo s Shoemakerjem in Poultonom? — Rogers je povedal, da je dobro slišal njuno vpitje v bližini.

Avtna družba sklenila pogodbo z unijo

Dayton, O.—Borchers Auto Co. se je ustrašila, ko so strojniki zapretili s stavko in priznala njih unijo. Podpisala je pogodbo, ki določa zaprto delavnico, zvišanje mezde in skrajšanje delovnega tedna na 40 ur.

Domače vesti

Novo žensko društvo SNPJ

Cleveland.—Zadnji pondeljek se je v Collinwoodu ustanovilo novo žensko društvo SNPJ. Društvo, ki ima 17 članic, si je dalo ime Svoboda. Začasni odbor tega društva je: Frances Godina, predsednica, Karolina Zigman, tajnica in Ana Primc, blagajnica.

Vesti iz Detroita

Detroit, Mich.—Frank Gaber se je vrnil s potovanja po Californiji in Floridi.—Oporoka Jos. Svetiča iz Flinta, Mich., ki se je enkrat lani vozil z avtom v svoj rojstni kraj Calumet in med vožnjo zaspal ter tako treščil z avtom ob drevo in se ubil, je bila razveljavljena pred sodiščem v Flintu. Dva eksperta v pisavi, ki so ju najele sestre pokojnika, sta pričala, da je podpis oporoke ponarejen.—Rudolf Benedikt, sin dobro znanega Petra Benedikta, je prevzel gasolinsko postajo od Johna Sankarja na Six Mile Rd.

Nov grob v Leadvillu

Leadville, Colo.—Dne 18. t. m. je umrl za vodenico Josip Gačnik, star 60 let in doma iz Polja pri Zatičini na Dolenjskem. Bil je član društva 278 SNPJ in tu zapušča ženo in tri hčere.

Minnesotske novice

V Evelethu je bil pri delu v železnem rudniku ubit rojak L. Oberstar, star 50 let in doma iz Sodražice na Dolenjskem. Zapušča ženo in več odraslih otrok.—V Gilbertu je umrl John Bradač, samec, star okrog 50 let in doma iz Kompolja pri Dobrem polju na Dolenjskem. V Chisholmu zapušča dva brata, drugega pa v Clevelandu.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po dolgi bolezni je umrl John Miklič, star 74 let in doma od Št. Vida pri Stični na Dolenjskem. V Ameriki je bil 35 let in tu zapušča ženo, dva sinova, dve hčeri in sestro. Bil je član SNPJ.—Avtno nesrečo je imel rojak Louis Florjančič. Zlomilo mu je dve rebri in njegova žena je bila lahko opraskana.

Velika prireditev za žrtve fašizma

New York. — Osrednji svet strokovnih in delavskih unij je naznanil veliko prireditev, ki se bo 3. maja vršila v Madison Square Gardnu, da se zbere sklad $50,000 v pomoč žrtvam fašističnih režimov v Evropi.

Snežni vihar, hud mraz na Angleškem

London, 22. apr. — Najhujši snežni vihar z ledenim mrazom, kakršnega že ni bilo 25 let, je včeraj razsajal po južnovzhodni Angliji.

Akcija za neuposljive brezposelne

Illinoiska zbornica išče denarne vire za podporo

Springfield, Ill., 22. apr. — Illinoiska zbornica spet zboruje v nujni zadevi, kako in s čim nadomestiti relifne dajatve onim tisočem, ki so za federalna relifna dela neuposljivi in za katere mora skrbeti država, okraji in občine. Illinoiska državna relifna komisija preneha s poslovanjem 1. maja in po tem dnevu ostanejo "neuposljivi" brez vsake pomoči, če zbornica ne ukrene nekaj začasnega.

Zbornica nima enotnega načrta. Governer Horner bi rad, da se razpišejo novi davki v ta namen, toda vodja demokratske večine v zbornici Adamowski je proti davkom in zahteva, naj država prispeva iz splošnega sklada šest milijonov dolarjev za maj in junij. On računa, da bo ta vsota zadostovala za najhujšo silo skozi omenjena dva meseca.

V Mehiki sežgali učitelja na živem!

Drugemu učitelju so porezali uhlje

Mexico City, 22. apr. — Banda sedemdesetih oboroženih vstašev je včeraj na živem sežgala učitelja Carlosa Toledana, drugemu učitelju Pablu Piminezu so pa odrezali uhlje.

(Poročilo ne pove, kje se je to zgodilo. Divja gonja mehiških klerikalcev proti učiteljem, ki v javnih šolah uče "socialistične" nauke, traja že dalj časa. Nedvomno je bil tudi ta zločin izvršen v imenu kralja Krista!)

Scottsborski črnec apelira na višje sodišče

Decatur, Ala. — Heywood Paterson, eden izmed devetorice znanih mladih črncev iz Scottboroja, ki je bil pri tretji obravnavi v zadnjem januarju obsojen na 75 let zapora zaradi posilstva bele ženske, je te dni vložil priziv na višje sodišče. Ostali zamorci še čakajo na novo obravnavo. Paterson je bil pri prvih dveh procesih obsojen na smrt.

Poljska vlada zatira nemire

Varšava, Poljska, 22. apr. — Poljska vlada je podvzela odločno akcijo, da zatre nemire in izgrede, ki se širijo v industrijskih središčih. Predsednik Moscicki je včeraj odstavil Kazimirja Switalskega, governerja v Krakovu, na obtožbo, da je on odgovoren za nedavne izgrede v tem mestu. Switalski je bil prijatelj pokojnega diktatorja Pilsudskega. Židovsko časopisje je alarmirano zaradi protižidovskega gibanja v poljskih zdraviliščih. V zdravilišču Zakopani so šolski otroci nedavno napadli in pretepli nekega rabinca.

KONGRES SPREJME DODATNI RELIFNI PROGRAM

Govorice o revolti proti administraciji neutemeljene

HOPKINSOV ODGOVOR

Washington, D. C. — Propaganda, ki jo razširjajo republikanski politiki, da bo kongres rebeliral proti Rooseveltovi relifni politiki in odklonil nadaljnja sredstva za nasičevanje brezposelnih, je dobila brco, ko so voditelji demokratske večine v kongresu izjavili, da bodo odobrili vse postavke relifnega programa, ki ga bo predložila administracija. Ta med drugim določa apropriacijo vsote $2,230,689,000 za financiranje različnih relifnih projektov.

Od te vsote bo uprava WPA dobila $1,500,000 za izvajanje svojega programa, civilna konzervacijska armada (CCC) $264,000,000, sklad socialnega zavarovanja $479,689,000, federalna stanovanjska uprava $50,000,000 in Tennessee Valley Authority $43,000,000.

Kongresni odsek za apropriacije je naznanil, da bo pospešil akcijo po zaslišanju H. L. Hopkinsa, načelnika federalne relifne administracije. Hopkinsa so pestili sovražniki Rooseveltovega "new deala", toda on je odgovoril na vsa stavljena vprašanja in priznal, da so bile storjene napake in da se napakam ne bo mogoče izogniti v bodoče, toda vlada kljub temu ne sme dovoliti, da bi milijoni delavcev, ki so izgubili zaslužek v tej depresiji, stradali. Hopkins je dejal, da so voditelji privatnih industrij, ki nočejo kooperirati s federalno vlado, odgovorni, da je v Ameriki še vedno velika armada brezposelnih.

To je bil Hopkinsov odgovor H. P. Fletcherju, načelniku osrednjega odbora republikanske stranke, in nekaterim organizacijam velebiznisa, ki priporočajo, naj federalna vlada umakne podporo brezposelnim revežem. Fletcher in drugi vodilni republikanci argumentirajo, da so državne in okrajne vlade pripravljene prevzeti oskrbo brezposelnih na svoje rame v slučaju, da kongres odkloni nadaljnje apropriacije, dasi je znano, da so nekatere države in okraji bankrotirani. To dejstvo so potrdili tudi župani velikih ameriških mest, med katerimi so tudi republikanci, ki so že večkrat šli v Washington in apelirali na Roosevelta, naj federalna vlada še nadalje financira oskrbo brezposelnih.

Policijski lov na hrvaške izgrednike

Petnajst kmetov aretiranih

Belgrad, Jugoslavija, 22. apr. — Zadnje dni so žandarji aretirali petnajst hrvaških kmetov, ki so obtoženi, da so bili v zvezi s pobojem sedmih četnikov (vladnih špionov ali fašistov) v gradu bivšega bana Mihajloviča v Krestincu. Ubiti sta bili tudi žena in 17-letna hči nekega četnika, skupaj devet oseb.

Dr. Anton Korošec, notranji minister, je odpotoval v Zagreb, da osebno vodi preiskavo te afere, ki je silno razburila vso Jugoslavijo.

Novejša vest se glasi, da so se izgredi v Novi Gradiški obnovili. Okrog sto hrvaških kmetov je bilo v spopadu z žandarji, ko so nameravali sekati prepovedana drva v državnem gozdu. Žandarji so streljali na kmete in trije so obležali mrtvi.

Wall Street odprl možnjo lobistom

Dosti denarja za pobijanje socialne zakonodaje

New York.—Vsaka grupa popolitičnih raketirjev, ki išče sredstva za pobijanje socialne in delavske zakonodaje ter "newdealskih" reform, se lahko oglasi pri wallstreetskih bankirjih in ti ji bodo nasuli denarja.

To je največja značilnost, ki jo je odkril senatni odsek, kateremu je bila poverjena preiskava aktivnosti zakulisnikov, ki so v službi velebiznisa. Člani odseka so ugotovili, da magnatje, ki podpirajo Ameriško ligo svobode, trošijo tudi velike vsote za vzdrževanje številnih drugih organizacij, ki delajo v prilog interesom reakcije.

Skoro vsaka lista oseb, ki prispevajo denar v sklade reakcionarnih organizacij, vsebuje imena članov Morganove finančne hiše, Du Pontove municijske dinastije in drugih plutokratov. John J. Raskob, bivši načelnik osrednjega odbora demokratske stranke, je tudi silno radodaren. On je nedavno poklonil $10,000 Odboru za zaščito federalne ustave, organizaciji kukluksklanovcev na jugu, dasi je bil opozorjen, da on kot katolik ne bi smel podpirati organizacije, ki vodi boj proti katolikom in podžiga rasno sovraštvo.

Senatni odsek je dalje ugotovil, da so Raskob, Du Ponti, H. C. Hopson, javnonapravni magnat, in nekateri newyorški bankirji financirali konvencijo demokratske skupine, ki jo kontrolira governer države Georgia Eugene Talmadge, velik sovražsveta strokovnih in delavskih unij," ki bi rad postal predsedniški kandidat demokratske stranke.

Napoleonov pravnuk poveličuje nacije

Pariz, 22. apr. — Princ Napoleon, pravnuk slovitega Korzičana, ki je postal francoski cesar po revoluciji, je naslovil manifest svojim pristašem, v katerem jih poziva, naj oddajo svoje glasove pri prihodnjih volitvah kandidatom, ki postavljajo interese Francije nad vsako stranko. V manifestu poje slavospeve nacijski Nemčiji, "ki je po zaslugi močnega voditelja postala enotna država. Mož, ki je raztrgal lokarnsko pogodbo, je to storil v imenu združenega naroda". Bonapartisti v Franciji niso postavili svoje liste kandidatov, toda njih uradno glasilo "Brumaire" piše, "da se usodna ura hitro bliža. Francija pričakuje svojega voditelja, ki je mlad in močan."

DELAVCI NE BODO MOLČALI, PRAVI GREEN

Armada brezposelnih je še vedno velika

PORAST DOBIČKOV

Washington, D. C.—(FP) — "Ameriški delavci ne bodo dolgo prenašali posledic depresije, ki jih je vrgla v brezposelnost in so sedaj odvisni od javne miloščine," pravi William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, v glasilu organizacije, zaeno pa naglaša v članku, da število brezposelnih še vedno znaša 12,000,000.

Številke, ki jih citira Green, kažejo, da so se velike korporacije že izvlekle iz depresije. Porast profitov, ki jo izkazuje 1490 industrijskih korporacij, je znašala v preteklem letu 49 odstotkov, porast izplačil dividend v prvem četrtletju t. l. pa $105,000,000. Produkcija se je povečala v isti dobi 14 odstotkov; General Motors Corp. je prodala v prvem četrtletju rekordno število avtomobilov.

"Sedaj ni čas za ugibanja," piše Green. "Vlada bo morala nekaj storiti, da se skrajša delovne ure in zviša plače, da bodo delavci lahko kupili produkte, ki jih izdelujejo. Velika armada brezposelnih ne bo vedno mirno gledala na krivice, ko se sposobnim delavcem odreka delo ob dostojni mezdi. Brezposelni delavci se organizirajo in demonstrirajo, ker so že siti prosjačenja in prisiljenega brezdelja.

Trditev, da ameriško ljudstvo nima potrebnih izkušenj in tehnične izurjenosti, da bi samo vodilo industrije in dvignilo produkcijo na najvišjo možno stopnjo, da bodo vsi deležni sadov produkcije, je nesmiselna. To je naš končni cilj, medtem pa bo federacija vztrajala v svoji kampanji glede uveljavljenja krajšega delovnika in zvišanja plač, da se tako doseže ravnotežje med produkcijo in uposlitvijo."

Eksekucije častnikov v Mandžuriji

Vojno sodišče jih je spoznalo za krive veleizdaje

Tokio, 22. apr. — General Ling Šeng, bivši governer province Hsingan v severni Mandžuriji je bil včeraj s tremi drugimi visokimi vojaškimi častniki eksekutiran v Hsinkingu. Vojno sodišče jih je spoznalo za krive veleizdaje, ker so dajali militaristične informacije sovjetski Rusiji v zvezi s krvavimi incidenti ob meji Mandžukaja in zunanje Mongolije.

Poleg Šenga so bili eksekutirani general Šun Teh, direktor policijskega biroja v Hsinkingu; general Fu Ling, načelnik provinčnega armadnega štaba, in Hwa Ling-tai, tajnik Ling Šenga. Dva druga uradnika, ki sta bila spoznala za kriva istega prestopka, sta bila obsojena v zapor 12 in 15 let.

Japonske avtoritete so naznanile, da so odkrile evidenco, ki kaže, da Moskva zalaga komunistične armade na Kitajskem z orožjem in municijo. Te so v zadnjem času uprizorile več napadov na japonske in mandžukujske čete. Avtoritete pravijo, da bodo podvzele odločno akcijo proti sovjetskim agentom, ki so razširili protijaponske aktivnosti.

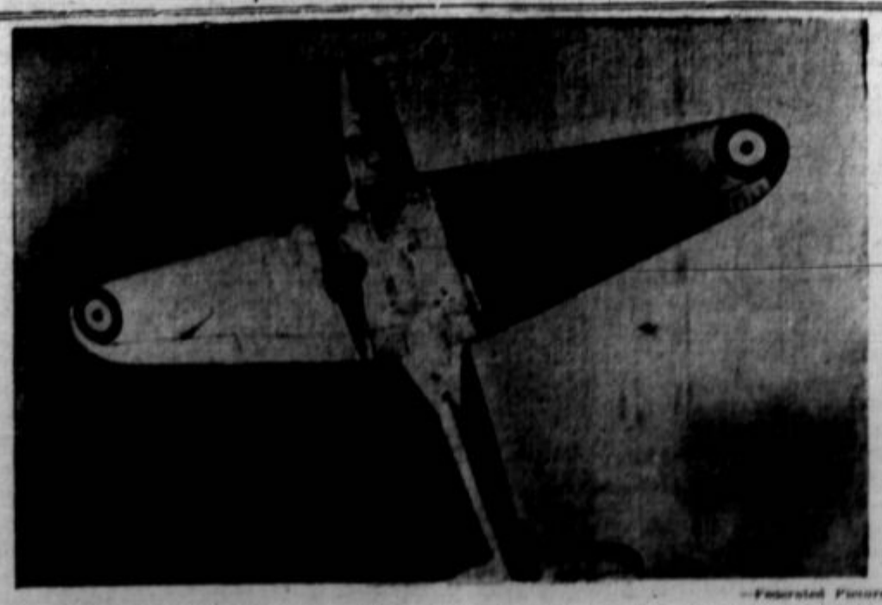

Anglija in druge evropske države trošijo velikanske vsote za oboroževanje. Na sliki je angleško bojno letalo novega tipa.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (članki, povesti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates by agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (March 31, 1936), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam list ne ustavi.

Vsakega nekaj

Mussolini je odredil velike slavnosti po vsej Italiji, kadar pade Addis Ababa v Abesiniji. Benito namreč smatra, da s padcem Addis Ababe pade tudi Abesinija in prebivalstvo njegovega imperija se tedaj poveča za dvanajst milijonov—ne duš, temveč tilnikov . . .

•

Zagrebška "Istra" poroča—kar je že bilo ponatisnjeno v Prosveti—kako je italijanski fašistični duhovnik pestil slovenske otroke v Košani pri Tratu, ko so mu povedali, da doma govore le slovensko s starši. Rekel jim je, da morajo govoriti samo italijanski, kajti papež je Italijan in Bog je Italijan!

•

Naši Brisbančiči bodo seveda trdili svoje, namreč da je Mussolini izvršil dobro delo, ker je Italijo očuval komunizma. Nikdar v zgodovini ni bilo večje prevare kot je ta! Italija ni bila v komunistični nevarnosti, ampak komunizem je bil dobrodošla pretveza za fašistično barbarstvo. Prej omenjeni duhoven v Košani je pokazal, koliko je vredna objektivna sodba o fašizmu.

•

V avstrijski republiki ni bilo komunizma, niti nobene komunistične nevarnosti, kljub temu so Mussolinijevi imitatorji, Dollfussovi klerofašisti, barbarsko napadli socialdemokratične organizacije v Avstriji. Delavsko vlado na Dunaju, ki je bila izvoljena od večine ljudstva, so pomandrali s topovi in strojnicami. Klerofašistični zločin v Avstriji je najboljši dokaz, da fašizem samo razdira, zgradi pa nič—da fašizem povsod prihaja pod lažnjivimi pretvezami.

•

Hearstova cunja piše, da povprečni človek se bo prijel dela le pod pritiskom potrebe, torej pod bičem bede. Po tej filozofiji beda mora biti, drugače ne bi ljudje delali in ne bi proizvajali dobrin. Vlada dela veliko napako, ker daje podporo brezposelnim, kajti s tem jih samo "carklja", da ne bodo hoteli delati. Stari Rim je zato propadel, ker je ljudi razvadil in pomehkužil z zastonjskim kruhom in igrami. Ameriški relif je le—ponavljanje rimskega "kruha in iger", kar pa se bo maščevalo nad Ameriko . . . Tako Hearstova cunja.

•

Če je res, da človek dela le pod pritiskom revščine, tedaj je največja krivica, da revščina tlači in sili k delu le—najpoštenejše in najslabejše ljudi, ki so raje revni kakor "kruki" in ki si ne morejo pomagati. Zakaj ne bi "pritisk bede" malo kolobaril, da bi včasi tudi oni delali, ki niso še nikdar poskusili z napornim fizičnim delom? Kakšna pravica je to, da revež mora ostati do smrti revež, bogatin pa gleda, da bodo tri generacije za njim uživale njegov kup zlata brez truda in skrbi?

•

Nauk o "delu pod pritiskom bede" je humbug, je pesek v oči tepcev. To je filozofija roparjev, ki so svoj moderni roparski posel legalizirali, to se pravi maskirali z masko "najvišjih sposobnosti in dobrotništva"; to je plitvo brbljanje velikih "krukov", ki so tako nesramni, da žive od delavcev in farmarjev in zahtevajo, da so jim delavci in farmarji še hvaležni, ker živinsko garajo za njihov komfort. Navadni, ušivi tat okrade reveža samo enkrat, ampak maskirani tat v formi modernega izkoriščevalca krade siromaku vse življenje—siromak pa tega ne ve . . .

•

Neka mlada ciganka v Rumuniji je zadnji teden porodila na njivi petorčke, ki so živeli samo en dan. Zdravniki, ki so hoteli petorčke rešiti, so poročali, da se je petorica rodila prezgodaj in ni bila še razvita v normalna človeška bitja. Nerazviti cigančki so bili prej podobni živalim kakor ljudem. To je nov dokaz—in koliko jih je že bilo!—da začetki človeške forme so živalski. Vsak resni embriolog to lahko potrdi. In vsak podkovani biolog lahko pove, da je množenstveno rojstvo (petorčki, četvorčki) prej živalska kakor človeška navada.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

NOVO ŽENSKO DRUŠTVO SNPJ

CLEVELAND, O.—V ponedeljek 20 aprila se je tukaj v Collinwoodu ustanovilo NOVO ŽENSKO društvo s 17 članicami oddelka odraslih in par mladoletnih ter se priključilo SNPJ pod imenom SVOBODA. V začasnem odboru so Frances Godina, predsednica, Karolina Žigman, tajnica, Anna Primc, blagajnica. Podpisani soustanovitelj je otvoril ustanovno sejo, nakar je zaprisego novih članic prepustil predsedniku društva V BOJ št. 53 SNPJ Franku Barbiču. Kratke nagovore na nove članice so imeli Petrovič, Božič, Somrak in gl. tajnik Vider, ki se je baš nahajal med nami po slavju društva COMRADES. Navdušenje za NOVO ŽENSKO DRUŠTVO je veliko in upati je, da bo raslo in napredovalo, kar je pokazal dober začetek. Redne seje novega društva bodo vsak 3. petek v mesecu v dvorani št. 3 v SDD na Waterloo rd. Pot je odprta in nove prosilke še vedno lahko pristopijo in bodo vštete med soustanoviteljice. Prijavite se začasni tajnici Karolini Žigman na 446 E. 156th st., katerikoli novi članici ali pa podpisanemu. Po seji se je razvila živahna domača zabava, Barbičevi fantje so igrali poskočne, članice društva V BOJ št. 53 SNPJ so pa servirale okusen prigrizek s kavo. Novemu ženskemu društvu želim obilo uspeha! Želim, da bodo besede, ki so bile podane, vsem vam v spodbudo! Novo žensko društvo SVOBODA SNPJ naj se razvija in napreduje!

JOS. F. DURN, 53.

Po volitvah

Milwaukee, Wis. — Mestne volitve so končane in o rezultatu je časopisje dežele obširno poročalo. Na prvi pogled je ta rezultat res razočarljiv — napredno misleča masa v našem mestu je bila poražena. Poražena v očeh tistih, ki se danes zmage pijani veselijo, pri vsem tem pa pozabijo, da je za temeljiti poraz napredne ideje treba več, mnogo več kakor pa izvoliti namesto delavske administracije — reakcionarno administracijo. Za temeljiti poraz je potrebno, da se uniči čut iskrenosti in bojevitosti v srcu slehernega napredno mislečega človeka; treba je, da se ugonobijo vse agitatorične sile med spečim orjakom—delavstvom; treba je, da se ustavi naravni razvoj! Tega pa ne bodo zmogli niti organizirani izkoriščevalci niti varuhi narodnega ponosa.

Ni se še dobro razkadil dim volilnega boja, že so si novoizvoljeni "nestrankarji" v laseh. "Za blagostanje tistih, ki so jih izvolili, se prerekajo in na kak način bodo boljše upravljali svoja odgovorna mesta se pričkajo", boste rekli. Like fun! Za službice se praskajo. Kdo bo spravil svojega prijatelja h koritu, je tisto važno vprašanje, zaradi katerega so si naši "nestrankarji" v laseh. Na tajni seji novoizvoljenih mestnih očimov so sklenili, da bodo za mestnega klerka izvolili Eagle J. Guta. Mestnega klerka namreč voli mestni odbor na svoji prvi seji, pomožnega mestnega klerka pa imenuje izvoljeni. Za mesto Gutovega pomočnika so določili Leonarda P. Bellinghausena. Na seji je šlo vse kakor po "žnorci" — predlagano, podpirano in sprejeto! Po seji pa je začel rogoviliti novoizvoljeni mestni kontroler Wendt. Kapitalistično časopisje poroča, da je izjavil, da on ne bo kooperiral z uradom mestnega klerka, ako bo imenoval Bellinghausen. In zakaj? Bellinghausen se baje pajdaši z Janickijem, ki je bil kandidat za kontrolerja federacije — torej je Wendtov nasprotnik.

Dalje poroča isto časopisje, da Bellinghausen ni priporočljiva oseba, ker je "practical joker". Mož je namreč na Valentinovo prinesel (sedaj si pa zakrijte oči vsi tisti, ki omedlite, kadar čitate o kravi ali pa njenem soprogu) v mestno hišo pravo pravcato kravje srce, prebodeno z Amorjevo sulico ter ga podaril nekemu mestnemu uradniku. Takole nesmiselno preklanje imenujejo "nestrankarji" business administration!

Da, da, dosti smeha in jeze se nam obeta za prihodnja štiri leta!

Na ponovne Radotove trditve, da je Prosveta dopuščala svojim dopisnikom, da so blatili slovenske volilce ter jih nazivali za bike, je uredništvo Prosvete pozvalo Radota, naj s citati dokaže svoje trditve. Rado je seveda "odgovoril". Ni pa citiral niti enega stavka iz Prosvete. Ako bi to storil, bi tista peščica njegovih naročnikov spoznala kako nesramno zna on lagati. Da bi se sam razgalil pred svojimi pristaši, tako neumen pa naš Rado seveda ni. V tisti "odgovor" je zapisal tudi sledeči duhoviti stavek: "Morda mu (Puncerju, op. pisca) ob tej priliki tudi lahko poveste, da nam je šele ta njegova zgodbica odprla oči, da smo takrat, ko smo agitirali zanj, agitirali pravzaprav za — bika".

Hvala za poklon, Rado! Rad, iz srca rad bi poklon vrnil, toda bojim se zamere — pri biku namreč. Ako bi to storil, bi pač moral ponižati tisto koristno živinče, Radota pa povišati. Res da ne morem — zato pa brez zamere, Rado! Čitatelje Prosvete pa prosim, da mi oprostijo izraze, katere rabim. Z Radotam je namreč mogoč razgovor edino v jeziku, katerega tudi on razume.

France Puncer, 104.

Desetletnica SDD

Detroit, Mich. — Mnogo smo že pisali o delovanju Slovenskega delavskega doma, mnogo se trudili za njegov obstanek. To je bila resnica posebno v teh letih dolge krize, ko se je moral boriti marsikateri posameznik proti izgubi svojega lastnega doma. In med tem, ko so mnogi posamezniki izgubili vse, kar so si s trudom prihranili ter vložili v hišo, smo pri SDD srečno prestali krizo.

Da smo obdržali SDD, gre zasluga vsem, ki so se odzvali našim apelom in pomagali v kritičnih časih. Tudi SNPJ, ki ima posojilo, je imela potrpljenje. Ko smo bili na robu propada, so se nekateri sicer veselili, toda zaman. Do ohranitve doma so gotovo največ pripomogle naše gospodinje, gospodinjski klub SDD, ki marljivo deluje za to našo narodno in delavsko ustanovo.

Vzelo bi preveč prostora, če bi hoteli navajati zasluge vseh, ki so se v kritičnem momentu strnili, da ohranijo SDD. K veliki požrtvovalnosti je vse skupaj, odbor in aktivne posameznike, vodila zavest, da nam je ta delavska institucija potrebna. Tega se je zavedalo tudi društvo 518 SNPJ, ki je domu darovalo $200 in posodilo $300, ko je bil dom ustanovljen.

Danes, ko se bliža desetletnica SDD, smo lahko vsi skupaj ponosni, ker ni bil naš trud zaman. Še bolj pa bomo, ko bomo lahko rekli: "Dom je naš!" In s skupnim delom ter kooperacijo bomo tudi to dosegli. Da nam je dom potreben, lahko vidite vsi. Potreben nam je ne le za obstoj naših društev in našega kulturnega življenja, marveč tudi v borbi proti kapitalizmu, ker na razpolago je vsem delavskim organizacijam. Vsled tega je naša dolžnost, da se še v večji meri strnemo okrog SDD.

Upamo tudi, da bo prišel čas, ko se bo te institucije oklenila v večji meri tudi naša mladina. Njo smo skušali že večkrat zainteresirati, toda brez večjega uspeha. Ampak delovati moramo, da bo SDD postal tudi njeno shajališče in končno njena dedščina, katero ji bomo zapustili.

Društva in klubi! Ne pozabite na SDD. Vi lahko veliko storite za dom. Da ste delničarji, je lepo, ali to ne zadostuje. Priporočajte ga svojim članom.

Ker je mesec maj simbol delavskega vstajenja, in ker bo meseca maja tudi deset let, odkar je bil ustanovljen SDD, smo se vsled tega odločili, da ta dogodek praznujemo čimbolj primerno. Desetletnico našega doma bomo praznovali v nedeljo, 3. maja, od 2. uri popoldne z velikim programom. Praznovali jo bomo v SDD, 437 S. Livernois ave. Na programu je do danes že 12 točk. Nastopila bosta dve pevska zbora, nadalje dueti in kvarteti. Gospodinjski odsek doma priredi nekaj posebnega, prav tako tudi pevski zbor Slavec. Štirje govorniki v slovenskem in angleškem jeziku bodo govorili o pomenu doma.

Ker bo program obširen, ste prošeni, da pridete na to slavnost ob pravem času, ob dveh popoldne. Vabljeni ate vsi Slovenci in Hrvati. Po programu bo ples v obeh dvoranah, v tretji bodo pa okusna okrepčila. Torej vsi na to proslavo!

Javnosti tudi sporočamo, da se bo domov piknik vršil dne 4. julija na znani Hrvatovi farmi. Več o tem pozneje.

Joe Obrancvich, tajnik.

Ali bo delavstvo izpregledalo?

Milwaukee, Wis.—Komaj je minilo 10 dni, odkar so se končale mestne volitve s porazom delavskih kandidatov, že je občutila delavska masa, ki je oddala svoje glasove reakciji, policijske količke na svojih glavah.

V petek 17. aprila je policija brutalno naskočila in razgnala 600 stavkarjev in njih simpatičarjev, ko so korakali pred poslopjem Hearstovega lista Wisconsin News. Rojak, ki se je nahajal na licu mesta, mi je poročal sledeče: Stavkarji so korakali mirno, ko je na signal okrog 200 policajev v civilnih oblekah navalilo na korakajoče delavce, jih začelo biti s pestmi in policijskimi količki. Rezultat tega navala je bil: več oseb lahko ranjenih, eden težko z razbito glavo in 5 aretiranih.

Milwauško ljudstvo ni nikdar mislilo, da je taka brutalnost mogoča od te policije, ki je bila svetovno znana kot visoko izvežbana za vzdrževanje reda brez krvolitja. Toda to miroljubnost je policija le toliko časa rabila, dokler je stal soc. mestni pravnik pred policijsko pestjo in miroljubnimi delavskimi demonstranti. Kakor hitro je to mesto zasedel službnik reakcije, ni milwauška policija nič boljša od policije v Pittsburghu, New Yorku, Chicagu in drugih mestih, kjer je reakcija na krmilu.

Najboljše je, da se delavstvo v Milwaukeeju, ker ni znalo misliti na volilni dan, sprijazni z mislijo, da so miroljubni pohodi v zvezi demonstracijami, katerih je Milwaukee bilo navajeno, stvar preteklosti. Radoveden sem, kako bo pojasnil to novico "naš uredniček" Obzora svojim ovčicam, ker se je s svojimi par uskoki potil v potu svojega obraza za dosego tega brutalnega reda.

Jos. Vidmar, 234.

Colorado-Wyoming State Fraternal Congress

Denver, Colo. — Kot je bilo že večkrat poročano v glasilih raznih slovenskih podpornih organizacij, so zakonodaje raznih držav Ameriške unije zadnje čase pričele vzbujati veliko pozornost, da se obdavčijo bratske podporne organizacije ravno tako kot so obdavčene insurance kompanije. Vsled tega so si gl. uradniki različnih bratskih podpornih organizacij šteli v dolžnost, da se združijo vse rečene organizacije v Narodni bratski kongres, ki naj vpliva na članstvo vseh Združenih držav, da si ustanove državne bratske kongrese z ozirom na to, da se v združenih močeh fraternalistov prepreči tako obdavčenje ter pojasni in dokaže zakonodajalcem po raznih državah, kako velikega pomena so bratske organizacije, zlasti pa še za revnejše sloje. Kajti pri teh organizacijah ne dobi noben posamezen član kakega dobička, ampak je dana prilika navadnemu delavcu, da se lahko skupno s svojo družino zavaruje za vsakovrstne podpore proti nizkim mesečnim prispevkom. Ker spada nad sedem milijonov ljudi v različne bratske organizacije, se bodo gospodje zakonodajalci gotovo ozirali na naš apel, ako z združenimi močmi nastopimo proti škodljivemu zakonu bratskih organizacij.

Iz tega razloga se je dne 18. decembra 1935 v Denverju ustanovil "Colorado State Fraternal Congress". Na to ustanovno sejo so bile povabljene vse bratske podporne organizacije, ki poslujejo v naši državi. Temu pozivu so se odzvale tudi tri slovenske organizacije, katere so bile zastopane po sledečih delegatih: ZSZ po: Antonu Kochevarju, G. J. Miroslavichu in Anthony Jersinu; SNPJ po Mattu J. Kochevarju in JSKJ po Johnu Schutteju. Na tej seji se je ukrepalo ter razmotrivalo, kakšne korake bomo morali skupno podvzeti v slučaju, da bi državna legislatura nameravala sprejeti kak predlog, kateri bi utegnil škodovati bratskim organizacijam. Nato je bilo tudi sklenjeno, da se apelira na našo sosednjo državo Wyoming, da si tudi tam ustanove tak bratski kongres, toda ker je ta država je velika ter tamošnje prebivalstvo zelo oddaljeno drug od drugega, jim ni bilo mogoče ugoditi našemu apelu. Vsekakor pa so odgovorili, da so pripravljeni sodelovati z nami, zato je bila sklicana druga seja 2 dne 16. aprila spet v Denverju. Te seje so se udeležili zastopniki dveh slovenskih organizacij in sicer Mary Grum, Michael P. Horvat in Anthony Jersin za ZSZ in Matt J. Kochevar iz Puebla za SNPJ. Na tej seji so se potom potrebnih resolucij amendirali členi inkorporacije iz "Colorado State Fraternal Congress" v "Colorado-Wyoming State Fraternal Congress". Po rečeni organizaciji, oz. sprejeti resoluciji, je bilo prečitano neko okrožno pismo poslano po Fort Collins Underwriters na članstvo bratskih organizacij, v katerem se lažnjivo napadajo vse bratske podporne organizacije, zato je bilo sklenjeno, da se uradnike rečene družbe prijavi državnemu zavarovalnemu komisarju, kjer se bodo morali zagovarjati vsled razposlane napadalne in lažnjive okrožnice.

Nato so se slišali različni govori v korist in protekcijo bratskih podpornih organizacij, med katerimi je bil poklican k besedi tudi brat Matt J. Kochevar, kateri je v svojem lepem ter zmožnem govoru napravil lep vtis na vse navzoče zborovalce, zlasti pa zato, ker poleg nas slovenskih zastopnikov so tudi ostali vedeli, da Matt je slovenskega pokolenja, ker je zastopal slovensko organizacijo, in je izmed vseh govornikov naredil najboljši ter najpomembnejši govor. Matt je velik prijatelj ter zagovornik bratskih podpornih organizacij, izvrsten odvetnik ter nam vsem Jugoslovanom v kredit, čast in ponos. Le škoda, ker nimamo več takih zavednih, zmožnih in izučenih Slovencev v Ameriki.—**Anthony Jersin, gl. tajnik ZSZ.**

Naši janičarji

Milwaukee, Wis.—V mladosti sem zelo sovražil žide, prav tako tudi Turke. Prve zato, ker so Krista prodali in nesramno umorili, druge pa zato, ker so v 16. in 17. stoletju pustošili slovenske pokrajine, pred vsemi kranjsko deželo.

Pokojni moj učitelj Ivan Kopitar je nam učencem mnogokrat pripovedoval o turških grozotah, ki so jih bili deležni naši pradedi. Kamorkoli so Turki prišli, so požigali, ropali in morili, mladino pa odvajali v sužnost. Dekleta so drago prodajali turškim pohotnežem, dečke pa poturčevali in vzgajali za janičarje; ti so bili potem pravi tip roparske tolpe, ljudje brez srca in usmiljenja na vojnih pohodih krvoločnih Turkov.

Vsled tega sem silno sovražil žide in Turke. Toda ko sem spoznal ta grešni svet, ki je po klerikalni pameti star šele šest tisoč let, sem se premislil, ker sem spoznal, da židje kakor tudi Turki so veliko bolj civilizirani in resnicoljubni nego so naši klerikalci in janičarji sedanjega časa.

V torek dne 21. aprila so naši "nestrankarski" kandidatje, ki so bili izvoljeni pri zadnjih volitvah s pomočjo naših janičarjev, prisegali in se zavezali, da bodo vedno in povsod služili kapitalističnemu sistemu, ki ga goji električna cestna železniška družba in zveza bankirjev.

Ob tej priliki, ko to pišem, sem se spomnil tudi na našega rojaka S., ki živi na So. 3rd st. blizu slovenske trojice in ki je dve leti nosil žlico v žepu, ko je po milwauških ulicah iskal kruh in delo ter v krušni liniji čakal in prosil za skodelico pregrete čorbe. Toda v zadnji volilni kampanji je pa sotrudnikoval in se navduševal za "nestrankarske" kandidate.

Nad sodrugom Teschom, aldermanom v 5. wardi, je skušal

(Dalje na 4. strani.)

Bodoče naloge znanosti

Skrivnost staranja in smrti.—Kozmični žarki so krivi? Boj za stratosfero

Malokatera znanstvena stroka je v zadnji desetletjih tako zmagoslavno napredovala kakor medicina. Bolezen za boleznijo je premagovala, našla je primerna sredstva proti njim, mnoge bolezni so izginile s prizorišča civiliziranega človeštva.

A vendar tudi medicina še ni doživela zmagoslavja na vsej črti. Naj bodo uspehi moderne zdravilstva in moderne higiene tako velikí, vendar predstavljajo samo uspehe nad boleznijo in trpljenjem, glavna sovražnika človeštva, staranje in smrt, pa sta nezmagljiva kakor pred tisočletji. Zdravnik ima ni našel leka. In še več, priznati moramo, da še danes prav ne vemo, kaj je n. pr. "staranje". Rešitev takšnih vprašanj je prepuščeno bodočnosti. Kar danes delajo neštevilni raziskovalci vsega sveta v tem pogledu, pa le priprava za to bodočnost. Seveda imamo v tem področju neštevilno drobnih izsledkov in opazovanj, ne manjka nam tudi teorij, ki trdijo n. pr. poapnjevanje žil ali popuščanje delovanja nekih hormonskih žlez ali izgube vode v telesu ali druge pojave delati odgovorne za staranje. Toda za sedaj so to le teorije in praktična uporaba teorije o spolnih žlezah z znanimi pomlajevalnimi eksperimenti se je izkazala za neučinkovito.

Simptome staranja poznamo dobro. Sem spada med drugimi sivenje las, ker telo v neki starosti ni več sposobno proizvajati pigmente, ki dajejo lasem barvo. V poznejših letih postane tudi preskrba poedinih organov s krvjo slabša, zmogljivost možganov in človevja popušča. Danes je mogoče nekaterih teh simptomov odpraviti, s pravilnim življenjem, pravilno dieto in po potrebi z operativnimi posežki. Vsi takšni ukrepi pa le obračajo le proti posledicam nekega vzroka, ki je staranja krivo in ki ga za sedaj še ne moremo pojasniti.

Nad vse zanimivo domnevo o tem pravem vzroku staranja in po njem smrti je nedavno izrekel neki učenjak. Je to domneva kakršna vse druge, a vredna da jo navedemo. Domneva je, da so morda kozmični žarki, ki so poslani po vzletih v stratosfero tako popularni, krivi staranja in smrti bitij. Ti žarki so tako prodorni, da jih niti 40 m debela svinčena kupola ne more popolnoma zasloniti. Tem manj jim more potem upirati človeško telo. Nekateri delci tega žarenja imajo v sebi tolikšno energijo, da bi potrebovali napetost več nego milijard voltov, če bi jih hoteli podobne ustvarjati. Ne bi bilo nič čudnega, bi električni delci tolikšne energije sčasoma, po desetletnem neprestanem bombardiranju imeli neke škodljive posledice za organizem, morda se pod njihovim vplivom sčasoma uničijo nekatere stanice, ki so za življenje nujno potrebne, pa izgube sposobnost do delitve, ves organizem občuti potem neugodne posledice v obliki staranja, ki je samo počasno odmiranje, ki v končno smrt. Kakor rečeno je to samo domneva, lahko bi morda marsikaj navedli proti njo.

Toda vprašanje kozmičnih žarkov nas vsekakor opozorilo na zelo važno nalogo, ki jo moderna znanost še izpolniti, na nalogo nadaljnjega proučitve stratosfere. Ljudje se dvigajo v njej čedalje višje in si izmišljajo najbolj prevejane pripomočke, da bi proučili skrivnostnih tistih njenih višin, do katerih se sami danes še ne morejo dvigniti. Uspehi so že danes presenetljivi.

(Konec juri.)

Čast in slava krompirju!

Zanimivo bi bilo ugotoviti, s čim se je Evropa prav za prav v prvi vrsti hranila, ko se je poznala krompirja. Ta rastlina rase v svoji domovini, v južnoameriških Andah, še danes divja in jo je Anglež F. Drake prinesel s seboj v Evropo, oziroma Anglijo šele v zadnji tretjini 16. stoletja. Spočetka so jo cenili samo kot krasno rastlino, pozneje kot krmo za prasiče. Šele l. 1770 jo omenjajo kot človeško živilo.

To živilo ni kar si bodi, pa čeprav dobro celo med strokovnjaki ljudi, ki ga ne cenijo dosebno. Beljakovina je n. pr. v krompirju v vrsti ugodnejši sestavi nego v večini žitaric, vsled tega jih krompir prekaša po količini vitaminov. Posebno dosti ima vitamina B in C, ki je zelo važna za zgradnjo človeškega telesa. V prvem vitaminu vemo, da preprečuje hudo bolezen beri-beri, ki nastopa posebno v tropskem pasu z omrtvičenji, dihalnimi težavami in edemi. Vitamin C, ki je zelo odporen pram zimskemu mrazu, preprečuje spet skorbut. Naziranje, da pospešuje krompir rahitis je brez podlage. Prebivalci otoka Tristan da Cunha, ki se dviga samoten sredi južnega Atlantika, se preživljajo skoraj izključno s krompirjem, a so vendar med najbolj zdravimi ljudmi na svetu.

Zarjaveli žeblji

Popolnoma krivo je precej razširjeno mnenje, da utegnejo rja, zeleni volk, tekoče železo z vžigalice itd. povzročiti zastrupitev krvi, ki pridejo v male kožne ranice. Ni rja za žeblje, s katerim smo se ranili, ki povzroči zastrupitev, temveč so vzrok bakterije, ki se vedno drže na mazanih žebljev in pridejo v kri. Žveplena kaplja z vžigalice, povzroča popolnoma nedolžne ranice, toda če se te umažejo, jim lahko sledi zastrupitev.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane)

PO IZGREDIH V ZAGREBU

Eden demonstrant s strelom v trebuhu umrl.—Škoda, povzročena po izgredih na raznih poslopjih, znaša nad pol milijona Din

Dva dni po zagrebških izgredih, o katerih smo na kratko že poročali, je smel beograjski dnevnik "Politika" objaviti daljše poročilo o teh dogodkih. Iz tega poročila posnemamo še naslednje podrobnosti:

Izgredi so se vršili po pogrebu vsega zagrebškega trgovca in občinskega odbornika Stipe Jakšića, ki je bil leta 1931 zaradi udeležbe pri umoru ravnatelja dnevnika "Novosti" Tonija Schlegla obsojen na 20 let robije, pa je v kaznilnici Sremska Mitrovica umrl dne 27. marca. Pred nekaj meseci se mu je kazen z amnestijo znižana za sedem let (drugi pravijo, da mu je bila znižana na sedem let). V februarju so politični kaznjenci v mitroviški kaznilnici vršili gladovno stavko zaradi slabega postopanja z njimi. Te stavke se je udeležil tudi Javor, ki je bil še slaboten zaradi operacije za kilo. (Kje je dobil kilo, tega uradno ni bilo javljalo ni navajalo). Potem se je pridružila še pljučnica in Javor je v kaznilnici umrl. Njegovo truplo so prepeljali v Zagreb, kjer se je 30. marca vršil pogreb. Udeležil se ga je tisoč in več Zagrebčanov. Pogreba Stipe Jakšića, ki je bil eden izmed onih, ki so organizirali in izvršili atentat na direktorja časopisnega koncerna "Jugoštampe", ki je z njemi svojimi listi v Zagrebu najhuje podpiral beograjsko diktaturo. Policija je ukrenila že naprej vse, da bi demonstracije ob pogrebu zatrla, vendar pa je pogreb potekel popolnoma mirno. Šele ko je policija odredila, da so pogrebci razhajali v razne smeri, da ne bi vsa silna množica pritisnila skupno v mesto, so množine so prihajale v mesto in se razhajale, na Jelačičevem trgu pa je ostala večja množica, vendar mirna. Tedaj pa je po nekih prihrumela velika množica in nekaj tisoč demonstrantov ter začela proti nasilju. Policija je prevod ustavila in pozvala ljudstvo, naj se razidejo mirno. Toda ker na ukaz so demonstranti vskočili policijo — kakor poroča "Politika". Začeli so obmetavati stražnike s kamenjem in razbili policijski kordon. Demonstranti so nato korakali po dolgi poti, pridružili so se jim novi, tako da je sprevod štel kake štiri tisoč ljudi. Demonstranti so naleteli na nov policijski kordon. Tedaj pa so s silo vdrli v trgovino z orožjem (lastnik Koda) ter pobrali iz nje revolverje, puške in naboje. Začelo se je streljanje. Demonstranti so se toliko umaknili pred streli iz policijskih pušk, naleteli na drugi kordon in začeli sami streljati. Iz oken so metali kamenje in streljali na stražnike. Demonstrante so se umaknili in pobegnili v hiše, pa se spet zbrali in začeli streljati. To je trajalo kakšno uro, ždaj pa zdaj se je ustavilo streljanje. Bolniški avtomobili pa so švigali po mestu in ter tja in pobirali ranjence in jih vozili v bolnišnico. (Nekateri listi pišejo, da so bili trije demonstranti takoj mrtvi, drugi pa pišejo, da so dogodki zahtevali doslej le eno smrtno žrtev, brezposelnega delavca Zaletlja, ki je dobil strel v trebuh in v bolnišnici naslednji dan umrl.)

Okrog 7. zvečer so se demonstranti na videz razbežali in postalo je nastal je mir. Po mestu so krožile policijske patrole na motorjih in v avtomobilih, vsa policija je bila v strogi pripravljenosti pa tudi vojaštvo. Toda že kmalu čez 7. uro so z vseh strani prihiteli zadnji demonstranti ter se zbrali pri kavarni "Corso", ki velja za najlepših zagrebških kavarn z razkošno opremo. Demonstranti so napadli kavarno, ki jih je bila kavarna polna, so se naglo umaknili v gornje prostore. Demonstranti so razbili kavarniška okna, vdrli v kavarno, razbili nekaj miz, razbili ogledala, vmes pa so streljali z revolverjev. Demoliranje kavarne se je ponavljalo vsakih deset minut, dokler ni bila vsa kavarna razbita. Do devete ure so oblegali kavarno.

Istočasno so drugi razbijali drugje. Razbili so več izložb nekaterih trgovin (kakih osem trgovin je bilo demoliranih), razbili so tudi izložbe Batove trgovine. Nekateri demonstranti — mnogo jih je bilo med njimi brezposelnih delavcev—so trgovine tudi izropali: odnesli so živila pa tudi nekaj denarja. Izrabili so priliko . . . Policija je skušala z močnimi oddelki razgnati demonstrante, toda ni ji uspelo. Demonstranti so streljali na stražnike, nobena policijska skupina ni bila varna pred demonstranti, ki so nenadoma zrasli kakor iz tal pred njo pa tudi za hrbtom. Menda je bil povod za demoliranje trgovin to, da na tistih hišah niso visele črne zastave, kajti večina Zagrebčanov je razobesila črne zastave v čast mrtvega Javorja.

Podobni spopadi in napadi so se dogajali po vsem mestu in vsakih 10 do 15 minut je bilo slišati streljanje. Šele okrog desetih zvečer se je mesto pomirilo.

Ranjenih je bilo nad trideset ljudi, ki so se zatekli po pomoč v bolnišnice, verjetno pa je, da je mnogo demonstrantov ostalo v domači oskrbi in skrivajo svoje rane, da jih ne bi izdale. Ranjenih je tudi 11 stražnikov. Imajo rane od kamenja, od topih predmetov in strelnega orožja.

Naslednji dan je v bolnici umrl brezposelni delavec Dragutin Kraljić, ki je dobil strel v trebuh. Z operacijo so mu skušali rešiti življenje, a ves trud je bil zaman. Dne 2. aprila se je vršil njegov pogreb, ki se ga je udeležila velika množica, vendar ni prišlo do demonstracij.

Škoda, ki so jo povzročili izgredi, je velika. Samo kavarna Corso ima okrog 300,000 Din škode, puškar Kočonda okrog 160,000 Din, tako da sega vsa škoda—koliko izložb je razbitih —nad pol milijona dinarjev. Mnogo dela bodo imeli zdaj spet zagrebški steklarji.

Gotovo je tudi v zvezi z zagrebškimi izgredi uradna novica, ki jo objavljajo zdaj listi: da je namreč upravnik kaznilnice v Sremski Mitrovici premeščen in sicer za upravnika zdravilne Vrnjačke Banje, kaznilnica v Sremski Mitrovici pa je dobila novega upravnika v osebi Dušana Petrovića, dosedaj upravnika kaznilnice v Stari Gradiški.

Zagreb je bil še naslednji dan ves nemiren in ulice kar mrtve, zdaj pa se je življenje spet povrnilo v normalni tir.

NAPADALEC KRAMER SE JE SAM PRIJAVIL

Pančur bo operiran.—Kramerjeve izpovedi na policiji

Viljem Kramer, ki je s tremi streli zadel v ženski bolnici moža svoje ljubice, Pančurja, in pobegnil, se je v noči od 3. na 4. aprila sam javil oblastem. Samo tri dni se je skrival po ljubljanski okolici, pa ga je najbrže lakota prignala v mesto, kjer je ponoči okrog polnoči pozvonil na vratih jetnišnice ter dejal, naj ga zapro, češ, jaz sem Kramer, ki ga policija išče. Ker je potožil, da je lačen, so mu dali najprej nekaj jesti, nato so ga zaprli v celico, kjer se je po treh nočeh tavanja in ležanja po gozdih spet prvič dobro naspal, zjutraj pa so ga odvedli na policijo, kjer so ga zaslišali.

Pri zaslišanju se je pokazalo, da Kramer svojega dejanja sploh ne jemlje za tako resno, kakor bi bilo pričakovati pri človeku, ki ni zakrknjen. Tudi se je pokazalo, da ne gre za dejanje, ki ga je izvršil v hipni zanesenosti in nagli jezi, ampak za dejanje, ki ga je imel Kramer že dolgo časa v mislih. Kramer je hodil Pančurjevo obiskovat na dom in pogosto sta se Kramer in Pančur zaradi tega sporekla. Pančur je marca meseca ob podobni priliki zabičal Kramerju, naj ne prihaja več k njegovi ženi. Kramer pa mu je grozil z maščevanjem in govoril tudi Pančurjevi, da bi bilo najbolje, da spravi Pančurja s sveta. Toda Pančurjeva ga je prosila, naj nikar ničesar ne stori njenemu možu.

Ko je zdaj ležala Pančurjeva v ženski bolnišnici, sta jo prihajala obiskovat mož in Kramer. Bolnice v isti sobi so videle, kako je s stvarjo in čudile so se Pančurjevi, da trpi tako razmerje, ko je vendar žena in mati treh otrok. Usodni dan za časa obiska v bolnici pa je pacijentka Koroščeva, ki je ležala v postelji ob Pančurjevi, rekla vpričo Pančurja Kramerju, da ni lepo, da zavaja ženo in mater treh otrok. To je bil povod, da je Kramer potegnil iz žepa star revolver, ki ga je nosil zadnje čase vedno s sabo in ustrelil najprej proti Koroščevi, ki je pa ni zadel, in nato v Pančurja. Oddal je šest strelov, eden je le oplazil Koroščevo, trije so zadeli Pančurja, dva sta šla v steno. V paniki, ki je nastala, je Kramer nemoteno pobegnil. Bežal je na Ljubljansko polje, kjer je prenočil, drugi dan je šel proti Zalogu ter se po ovinkih vrnil skozi mesto v predmestje, ki sega s kolonijo barak na barje. Tu se je skrival v gozdu in so mu znanci prinesli nekaj kruha in liste, da je bral poročila o svojem zločinu. Potem pa ga je lakota prignala v zapor. Izpovedal je tudi to, da je pred usodnim dogodkom popil tri deci močnega vina. Ker je bil brez dela, brez denarja in zaradi tega precej sestradan, mu je tudi to vino stopilo v glavo.

Pančur leži na kirurgičnem oddelku in mu bodo z operacijo odstranili kroglo, ki mu je obtičala ob hrbtenici. Če ne nastopijo pri tem komplikacije, bo okreval. Ali pa bo noga, ki mu je radi tega strela ohromela, popolnoma zdrava, je vprašanje. Brez vseh posledic pa ti trije streli zanj gotovo ne bodo: slaboten, podhranjen in že v letih.

Zanimiva tatvina na Ježici. — Dne 30. januarja je bilo vlomljeno v visokopritlično stanovanje železničarja Verbiča v Stožicah. Tat je odnesel 15,100 Din. Orožniki so aretirali lastnico hiše, kjer stanuje Verbič, a kmalu nato tudi njenega brata, hlapca Janeza Šenico, ki je služil nekje na Ježici. Orožniki so ga aretirali v Zaletlovi gostilni pri kozarcu vina. Sodišče je ugotovilo, da je najbrže Šenica edini krivec ter je bila njegova sestra izpuščena. Sodišče je sestavilo obtožnico proti Šenici. Sumljivo pa je postalo, da je dobival Šenica od gostilničarja Zaletla denarne podpore, da je lahko kupil priboljšek k jetniški hrani. Ko se je Šenica bahal proti sojetnikom, da ima pri Zaletlu precej denarja, in so jetniki to sporočili sodišču, je bila izvršena pri Zaletlu preiskava. Orožniki so našli v gornjih prostorih pri Zaletlu 66 stotakov, 4 tisočake in za 2000 Din drobiža. Znano je bilo, da gre Zaletlova gostilna slabo, da je bil že tik pred propadom, zato je ta najdeni denar potrdil sum, da je Zaletel zapleten s Šenico zaradi vloma. Zaletel in njegova žena sta bila aretirana, vendar pa je bila žena čez nekaj dni izpuščena, ker čaka poroda. Zaletel seveda ne prizna ničesar, vendar pa kaže vse, da je Zaletel z ženo nagovarjal Šenico, naj vlomi k Verbičevim in ukrade denar, ki ga bodo bratsko delili. Preiskava se nadaljuje.

Umrla je v Ljubljani 60 letna vdova Evgenija Hribarjeva, vdova po tovarnarju Dragotinu Hribarju, ki je umrl septembra lani. Po rodu je bila iz ljubljanske rodbine Šumijev, lastnikov tovarne kanditov. Bila je mati 15 otrok, od katerih jih živi še 12. Po smrti moža je začela bolehati in v Leonišču je podlegla operaciji.

Eksekutorja so napadli.—Naj poročamo o dogodku, ki je vsekako značilen za položaj našega kmeta, ki ne more plačevati davkov. Posestnica Matkova Liza iz Dobrovelj pri Braslovčah je bila na dolgu za davke in sicer znesek 360 Din, ki jim je prišteti še stroške za izterjavanje. Zagrozili so ji z rubežnijo. In res je prišel 19. februarja letos birič Sedej z Vranskega, da zarubi štiri glave živine! Štiri glave živine za 360 Din. Ker kmetje posamezne vasi drže skupaj in ne gredo nikoli na dražbo živine pri sosedih, je tudi to pot Sedej pripeljal dva kupca kar s sabo. Matkova je bila že pripravljena na to. Pri njej je bil delavec Jernej Vreš, v bližini pa sta žagala drva brata Janžovnika in Vedečnik, ki so prav tako čakali biriča pa da ubranijo odgon živine. Matkova je rekla biriču, da denarja nima, Vreš pa je trdil, da je živina njegova in je ne pusti odgnati. Tedaj so pristopili še oba Janžovnika in Vedečnik, ki so začeli zmerjati biriča, udarili so ga parkrat s koli, on pa je streljal najprej v zrak, potem pa v Vedečnika, ki ga je zadel v vrat in prsi, vendar pa je Vedečnik okreval. Zdaj so stali vsi ti "zločinski puntarji" pred sodniki v Celju. Obsojeni so bili na 5 do 8 mesecev zapora in na plačilo po 1000 Din.—Do podobnih uporov proti biričem prihaja čedalje pogosteje tudi pri nas, medtem ko se na Hrvaškem dogaja to že vsa zadnja leta. Zgodilo se je že, da se je na Hrvaškem zbrala cela vas in pobila biriča, ki je prišel rubit živino za davke. Dejstvo, da hoče birič odvesti kar štiri glave živine za borih 360 Din neplačanega davka kaže, kako se postopa pri nas s kmeti.

—Federated Pictures.

Rev. William H. Alderson, Hempstead, N. Y., vodja nedavne stavke relifnih delavcev, s svojo družino.

Podržavljenje municijske industrije

Senatni odsek predložil rezultat svoje študije

Washington, D. C. — (FP) — Senatni municijski odsek je pravkar predložil svoje poročilo višji kongresni zbornici, v katerem priporoča podržavljenje industrije orožja in municije, "kar edino lahko prepreči kopičenje ogromnih profitov v privatnih rokah."

Poročilo je rezultat dveletnega proučevanja trgovine z orožjem in municijo in bazira na podatkih, ki so jih v tem času zbrali člani senatnega odseka in njegovi izvedenci, ter vsebuje priporočilo, naj federalna vlada gradi bojne ladje v svojih ladjedelnicah, izdeluje orožje, municijo in vse druge stvari, ki jih potrebujeta armada in mornarica. Poročilo je odobrila večina senatnega municijskega odseka, v katerem so senatorji Nye, Clark, Pope, Bone, Barbour, George in Vanderberg. Slednja sta sestavila poročilo manjšine, v katerem pravita, da se ne strinjata s priporočili večine.

Večina odseka poudarja, da predlaga podržavljenje orožne industrije, ker je bila odkrita evidenca, da federalna vlada ne more kontrolirati privatnih kompanij, ki izdelujejo orožje in municijo in njih aktivnosti v tujezemstvu. Odsek je ugotovil, da so orožne in municijske firme zahtevale svoj funt mesa v času svetovne vojne, da so grmadile ogromne profite, zaeno pa so naglašale svoj patriotizem, ki pa jih ni oviral pri odiranju vlade.

"Vladno lastništvo in obratovanje orožne in municijske industrije bo okrepilo armado in mornarico, da bosta postali gospodar v svoji hiši", je rečeno v poročilu. "Vlada lahko zgradi svoje ladjedelnice za vsoto $23,600,000 in bo lahko gradila najmodernejše bojne ladje z mnogo nižjimi stroški nego sedaj, ko oddaja kontrakte privatnim interesom."

Governer svari pred revolto

Pittsburgh, Pa.—Strojna produkcija je tako napredovala v zadnjih letih, da ne moremo upati, da bi industrije absorbirale ogromno armado brezposelnih," je izjavil governer George H. Earle na shodu centralnega sveta stokovnih in delavskih zvez. "Po mojem mnenju je edina rešitev v federalni kontroli nad industrijami. Stroji so izpodrinili milijone delavcev, ki ne bodo nikdar dobili zaslužka, če ne bodo zvišane mezde in skrajšane delovne ure, da se tako poveča kupna sila ameriškega ljudstva. Do tega mora priti prej ali slej, če se bomo hoteli izogniti revoluciji."

Jeklarska industrija povečala produkcijo

Pittsburgh, Pa. — Produkcija jekla in železa je zadnji teden dosegla najvišjo točko v zadnjih šestih letih, se glasi poročilo jeklarskega instituta. Ta tudi poroča, da je bil marec edini mesec od l. 1930, ko je dnevna produkcija surovega železa presegla povprečno mesečno produkcijo omenjenega leta.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Pristaniščni delavci v novi borbi

Magnatje izprli delavce v San Franciscu

San Francisco, Cal.—(FP)—Dolgotrajni spor med pristaniščnimi delavci in reakcionarno organizacijo delodajalcev Waterfront Employers Assn. je rezultiral v izprtju pristaniščnih delavcev v tej luki. Konflikt je izzvalo vprašanje, ali naj unija še nadalje kontrolira posredovalnice za delo, ki so jih pristaniščni delavci dobili v svoje roke po veliki in dolgi stavki pred dvema letoma. Kontrola nad temi posredovalnicami je močno orodje v rokah unionistov, ker lahko diktirajo pogoje v medsebojnih sporih. To je tudi vzrok, da imajo pristaniščni in mornarski delavci v San Franciscu in nekaterih drugih mestih ob zapadni obali višje mezde nego na vzhodu in jugu.

Unionisti vidijo v izprtju pristaniščnih delavcev začetek nove ofenzive proti mogočni delavski organizaciji Maritime Federation of Pacific. Če bodo delodajalci uničili to organizacijo, bo njih boj proti šibkejšim unijam mornarskih delavcev v drugih pristaniščih toliko lažji.

Uposlitev članov mednarodne mornarske unije pri razkladanju tovora s parnika "Santa Rosa" po izprtju pristaniščnih delavcev je izzvala sedanji konflikt. Harry Bridges, predsednik krajevne unije pristaniščnih delavcev, je bil ustavljen, ko je hotel priti na parnik, da ugotovi, če imajo mornarji unijske karte.

Uradniki parobrodnih družb sovražijo Bridgesa, militantnega voditelja zadnje stavke pristaniščnih delavcev ob zapadni obali. Zdaj skušajo poostriti spor med njim in J. P. Ryanom, predsednikom mednarodne unije pristaniščnih delavcev.

Bridges je podal daljšo izjavo, v kateri naglaša, da so unije pristaniščnih in mornarskih delavcev ob Pacifiku formirale mogočno organizacijo, katero hočejo uničiti parobrodne družbe in tem pomagajo tudi konservativni delavski voditelji.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Ali ste naročeni na dnevnik 'Prosveto?' Podpirajte svoj list!

Naznanilo in zahvala

Tužnega srca naznanjamo sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je nemila smrt pretrgala nit življenja naši ljubljeni soprogi, materi in sestri

MARY REZEL

ROJENA MERVAR

Umrla je dne 3. aprila 1936 po več mesečni bolezni za srčno bibo. Stara 52 let, doma iz Gotne vasi pri Novem Mestu. V Ameriko je prišla pred 30 leti. Bila je članica dr. 104 SNPJ in dr. "Sestre Slovenije" št. 9 JPZS. Tem potom se lepo zahvalimo društvom in posameznikom, kateri ste jo obiskali za časa bolezni in ob mrtvaškem odru, ter se udeležili pogreba na "Good Hope" pokopališče. Najlepša hvala za darovane vence in sicer družinam: M. Janežič, F. Božič, A. Sebanc, I. Kušljan, L. Bolskar, F. Sherjak, A. Grandlič, F. Glojek, J. Oblak, F. Banko, F. Kralj, R. Cheplak, A. Mogolich, A. Kostanjevec, F. Šmalc, mrs. Turk in sinova, mrs. Sutter, Marion in Hazel Halverson, A. Dobernack Co., Dobnik Floral shop, društ. 104 SNPJ, društ. 9 JPZS, društ. 17 JPZS, ter za darovane zadušnice, Johana Recelj, F. Skok, J. Bartelj in Rozi Udovič.

Lepa hvala predsedniku A. Demšarju od št. 104 SNPJ in predsednici Mary Bartelj, št. 9, za poslovne govore ob mrtvaškem odru in na grobu, ter pogrebniku F. Ermencu za vzorno vodstvo in postrežbo.

Počivaj v miru, draga soproga, mati in sestra. Lahka naj Ti bode ameriška gruda.

Žalujoči ostali: John, soprog; Alvin, sin; Jean, hčerka; Rozi Janežič, sestra, vsi v W. Allis, Wis. Anton in Josef, brata; Cecilija, sestra v stari domovini.

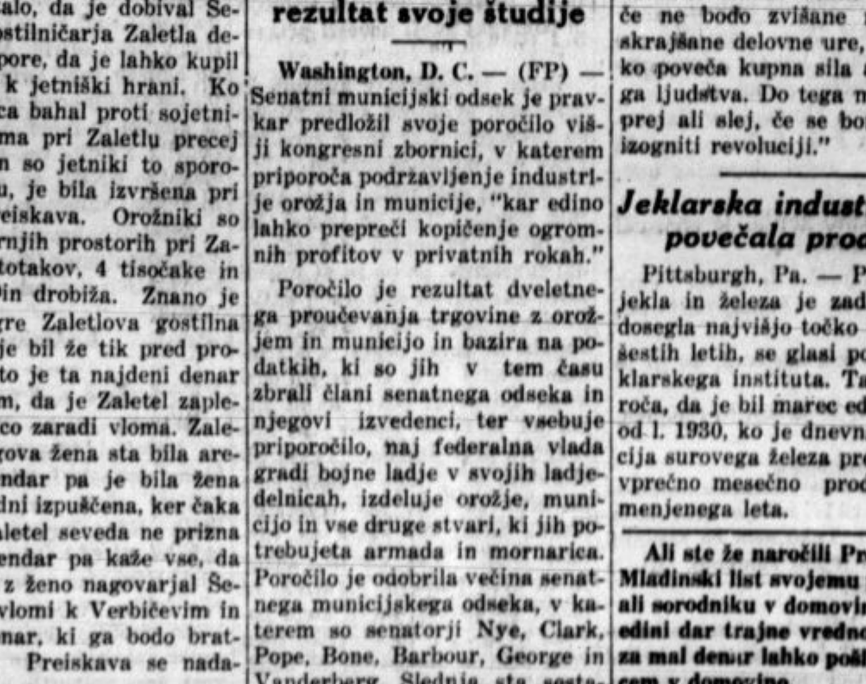

—Federated Pictures.

Člani kongresnega odseka, ki preiskuje aktivnosti Townsendovega penzijskega gibanja, in skupina poslušalcev, ki se je udeležila seje, ko je bilo zaslišanje otvorjeno.

Jugoslavija

Hitra direktna vožnja

preko mile solnčne poti na slavnih italijanskih parnikih.

Poskusite to priljubljeno pot. Izredno mirna in atraktivna skozi vse leto. In tudi ekonomična. Vprašajte vašega potniškega agenta in se prepričajte. Izvrstna kuhinja in vino na razpolago. Potujte z modernimi parniki, ki so med najhitrejšimi in najlukseznimi na svetu. Zveze z brzovlaki preko Geneve in Trsta v vaše domovino.

DIREKTNO V JUGOSLAVIJO

VULCANIA, svetovno najhitrejši motorni parnik

2. maja—6. junija—11. julija

PREKO GENEVE — 15 UR V JUGOSLAVIJO

C. DI SAVOIA (Edini gyro-stabilizirani parnik v plovbi) 23. maja—13. junija—3. julija

REX najhitrejši parnik južne proge 9. maja—29. maja—27. junija

Vprašajte za pojasnila pri katerekoli avtoriziranem agentu ali na

333 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO, ILL.

ITALIAN LINE

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Poslovenil Vladimir Levstik

"Daj meni, da prva povem," je zaprosila Saxon.

Počakal je, z očmi uprtimi v njen obraz, ko je vzneseno gledala okoli sebe.

"Našla sva svojo dolino," je zašepetala. "To si hotel reči, jeli?"

Pokimal je, a rekel ni ničesar, videč majhnega dečka, ki je gnal kravo po cesti; v eni roki je nesel smešno veliko puško, v drugi pa takisto smešno velikega kunca.

"Kako daleč je še v Glen Ellen?" je vprašal Billy.

"Poldrugo miljo," je bil odgovor.

"Kako je ime temu potoku?"

"Divja voda. Pol milje odtod se izliva v Sonomski potok."

"Postrvi?" je vprašal Billy.

"Če jih znate loviti," se je zarežal deček.

"Ali so v gori jeleni?"

"Zanje zdaj še ni čas," se je ognil mali.

"Ti menda nisi še nikoli ustrelil jelena," je zvito nastavil Billy — in res je dobil odgovor:

"Če ne verjamete, vam lahko pokažem rogovile."

"Jeleni odmetavajo rogovile," ga je spet podražil Billy. "Vsak jih lahko najde."

"Na mojih je bilo meso. Niti suhe še niso—"

Deček je obmolknil in se prestrašeno zagledal v jamo, ki mu jo je bil Billy izkopal.

"Prav, prav, sinko," se je zasmejal Billy in pognal. "Nisem lovski čuvaj, ne. Samo konje kupujem."

"Še več skakajočih veveric, še več rdečih madronjevcev in veličastnih hrastov, še več čarobnih krogov sekvoj — in nato sta dospela, še vedno ob žuborečem potoku, do lese tik ob cesti. Pred njo je stala preprosta skrinjica za pošto, na kateri je bil napis "Edmund Hale." Pod listnatim obokom stala mož in žena, naslonjena na leso; pogled na to dvojico je bil toli mikaven in lep, da je Saxoni kar dih zastal. Stala sta drug zraven drugega in ženina nežna roka je stisnjena ležala v moževi roki, ki je bila videti kakor ustvarjena, da bi blagoslavljaje počivala na glavah drugih ljudi. Njegov obraz je še poglabljal ta dojem — obraz s krasnim čelom in velikimi, dobrohotnimi očmi pod obiljem belih las, ki so se iskrili nalik spredenemu steklu. Bil je lep in velik mož; ženica ob njegovi strani je bila drobne postave. Bila je žefranastorjava, kakor so časih ženske belega plemena, s smehljajočimi se, globoko višnjevimi očmi. V svoji čudni, kaduljastozeleni halji je bila podobna cvetlici, in njeni živahni obrazek je nepremagljivo spominjal Saxono na taščico.

Takisto mikaven in lep je utegnil biti pogled na Saxono in Billyja, ko sta se pripeljala v zlati večerni svetlobi. Obe dvojici sta se kar zagledali druga v drugo. Mala ženica je radostno zažarela. Možev obraz se je ves razsijal v blagoslov, ki je že prej drhtel v njegovih črtah. Saxono je obšel isti občutek kakor spričo polja pod goro in gore same; zazdelo se ji je, da je že od nekdaj poznala ta častitljiva človeka. Začutila je, da ju ljubi.

"Dober večer," je rekel Billy.

"Bog vaju blagoslovi, otroka," je rekel mož. "Radoveden sem, ali vesta, kako milo vaju je pogledati."

To je bilo vse. Voz je zdrdral mimo, po cesti, ki je bila nastlana z osutim listjem javorjev, hrastov in jelš. Nato sta prišla do kraja, kjer sta se potoka zlivala.

"Oh, kak prostorček za dom," je vzkliknila Saxon, kažoč preko Divje vode. "Glej, Billy, tamle na polici, nad travnikom."

"Tla so bogata, Saxon; tudi na polici mora biti rodovitna zemlja. Le poglej, kakšna velika drevesa rasto na njej. Gotovo se ne manjka studencev."

"Peljiva se tja," je dejala.

Zavila sta z glavne ceste in se po ozki brvi prepeljala čez Divjo vodo; nato sta prišla na staro, razvoženo pot, ki je vodila ob enako starem plotu iz cepljenih jelovih latev.

Pripeljala sta se do lese, ki je bila odprta in sneta s tečajev; pot na polico je šla skozi njo.

"Tukaj je — vem!" je z globokim prepričanjem rekla Saxon. "Kar noter zapelji, Billy."

Majhna, pobeljena farmarska hišica z razbitimi okni se je pokazala izza dreves.

"Ti s svojimi madronjevci —"

Billy je pokazal na očeta vseh madronjevcev; rastel je pred hišo, trdno, krepko drevo, ki je imelo pri tleh šest čevljev premera.

Tiho govoreč sta krenila pod velikimi hrasti okoli hiše in se ustavila pred majhnim skednjem. Nista si dala toliko časa, da bi bila izpregla. Privezala sta kobili in šla na oglede. Pobočje s police do travnika je bilo strmo, a gosto porastlo s hrasti in manzanitovci. Ko sta lomastila po grmovju, sta splašila jato prepelic iz njihovih gnezd.

"Nu, kako je z divjačino?" je vprašala Saxon.

Billy se je namuznil in jel pregledovati studenec, ki je izlival svojo čisto vodo na travnik. Tu so bila tla izsušena in široko razpokana.

Razočaranje je leglo Saxoni na obraz, a Billy, ki je med prsti drobil gručo prsti, se še ni mogel odločiti.

"Bogata je," je izpregovoril; "najboljša in najžlahtnejša prst, ki jo je voda deset tisoč let nosila s hribov. Ali —"

Premolknil je, se razgledal na vse strani, opazujoč obliko travnika, ga prehodil do sekvoj na oni strani in se nato vrnil k Saxoni.

"Nič ni vreden, kakršen je zdaj," je dejal. "A če bi prav ravnali z njim, bi bilo težko najti boljšega. Vse, česar potrebuje, je nekoliko zdrave pameti in veliko mokrote. Ta travnik je naravna krnica, ki še ni napolnjena. Med sekvojami se strmo udira v vodo. Pojdiva, pokažem ti."

Krenila sta med sekvoje in prišla do Sonomskega potoka. Na tem kraju ni bilo slišati žuborenja. Potok se je izlival v mirno jezerce. Vrbe na njuni strani so se z vejami dotikale vode. Nasprotni breg je bil strmina. Billy je zmeril višino brega z očmi, globino vode pa z naplavljenim drogom.

"Petnajst čevljev," je naznanil. "To pomeni, da lahko na vse načine skačeš z brega. In sto vatlov daleč lahko plavaš sem in tja."

Krenila sta in še gledala, ko se je po bliskovo vrgla v zrak postrv in padla nazaj; mirna gladina se je pokrila s širečimi se krogi.

"Zdi se mi, da ne bova zimovala v Carmelu," je rekel Billy. "Ta kraj je kakor nalašč ustvarjen za naju dva. Jutri dopoldne bom dognal, čigav je."

Čez pol ure, ko je krmil konja, je opozoril Saxono na žvižganje lokomotive.

"Svojo železnico tudi imaš," je dejal. "Vlak prihaja v Glen Ellen — to je komaj miljo od tod."

Saxon je že dremala pod odejami, ko jo je Billy zbudil.

"A kaj, če tisti bedak, ki je vse to njegovo, ne bo hotel prodati?"

(Dalje prihodnjič.)

Arkadij Buhov, Moskva:

Srečno naključje

Prometni stražnik Peter Mihajlov je hitel k svoji nevesti Sonji, da bi se z njenim očetom domenil o skorajšnji poroki. Oče je prišel v mesto prav za prav samo zato, da bi spoznal svojega bodočega zeta.

"Glej, da se mu prikupiš, golobček!" je rekla nevesta.

"To ni tako lahko," je dejal žalosten Peter. "Morda mu ne bom simpatičen."

"Neumnost," se je smejala nevesta. "Meni si bil všeč na prvi pogled."

"Nu, dobro, poskusim. Toda kaj naj le govorim z njim?"

"Ti moj ljubi bog, ne bodi vendar neumen. Povej mu . . . skratka . . . ljubim vašo hčer . . . brez nje ne morem živeti . . . ona me ima takisto rada . . . vzela bi se. Saj vendar nimate ničesar proti temu. To je vse. Je to res tako težko?"

"Ni," je odvrnil Peter veselo in poljubil svojo malo ljubko nevesto.

Toda čim bolj se je bližal domu, kjer je stanovala njegova izvoljenka, se ga je loteval vse večji nemir. Naposled je bil le pred vrati in je prav boječe pozvonil. Sonja mu je takoj odprla, ga v naglici poljubila, vzela škatljico z bonboni, ki jih ji je prinesel ter ga narahlo potisnila v sobo. V kotu je stal star, majhen in debel mož s črnimi brkami

"Očka," je delajo dekle, "to je moj Peter! Poglej, ali ni lep fant?"

Stari mu je podal roko in rekel:

"Tako, tako. Prometni stražnik? Kar sedi. Sonja, luč! Rad bi se tega tvojega ženina dobro ogledal."

Zažarela je elektrika. Starec je ženina pozorno ogledoval in naenkrat zavpil:

"Aaa, to si tedaj ti, golobček? Sedaj pa le sem one tri rublje, pa kar hitro!"

"Kakšne tri rublje?" se je začudila Sojna.

"On že sam dobro ve, v čem je stvar," je pripomnil oče suho.

"Da, vem," je s trdnim glasom zakričal Peter. "Nisem jih pobral zase. Ko zapiskam in zakričim: "Dol! Skakati v voz med vožnjo je prepovedano!", mora vsakdo poslušati, ne pa se skrivati v vozu. Vašo hčer ljubim, toda ne glede na to se morate držati reda na ulici, kakor vsak drugi."

"Prokleto," je zaklical stari srdito. "Človek pride s kmetov, se veseli mesta, hoče hitro objeti svoje dete, pa ga njegov bodoči zet nasilno in za prazen nič odre za tri rublje. Kar na lepem lop! Tako sem se seznanil s tvojim lepim ženinom. Hvala ti, hčerka!"

"Vaša hči s tem nima nikakega posla," je razdraženo kričal Peter. "Celo moja lastna nevesta bi morala plačati globo, ako bi se vedla na tak način. To je moja služba in zato tam stojim, da pazim na red. Kdor se proti njemu pogreši, mora plačati! Kaj pa, ako bi pri tem padli in prišli pod voz ali si zlomili nogo?"

"Le ne dolgih govoranc," je zarenčaval oče sovražno. "Kaj vam je do moje noge? S svojo nogo smem napraviti, kar hočem, kar se mi zljubi. Rajše se pomeniva o vaši: da mi vaša noga nikoli več ne prestopi tega praga. Mojo hčer pa si kar iz glave izbijte! Drago mi bilo . . . tamle pa so zidarji pustili luknjo!"

Stari je vstal, Peter pa se je zganil in molče zapustil sobo. V predsobi je slišal Sonjine vzdihe, ko pa se je počasi spuščal po stopnjicah, mu je na glavo priletela škatljica z bonboni. V tegobnem razpoloženju je vršil Peter svojo službo, obhajale so ga celo samomorilne misli. Ko pa je nekega dne prišel iz službe domov, ga je čakalo na mizi nevestino pismo. Glasilo se je: "Dragi Peter! Pridi jutri zvečer ob devetih k nam. Pričakujem te zanesljivo. Tisoč poljubčkov! Tvoja Sonja."

Sonja mu je prišla odpret, ga vroče poljubila, in ko jo je vprašal po očetu, mu je brž pojasnila: "Oče je zahteval, naj ti pišem. Ne delaj nikakih neumnosti, kar vstopi!" Neodločno je Peter vstopil v sobo. Dišalo je po jodoformu in po karbolu, kakor v bolnici. Na divanu je ležal starček z obvezano glavo in tiho stokal.

"Oprostite, oče," je začel Peter, "da sem se oni dan tako prenaglil."

"Prenaglil? Kaj še!" ga je prekinil starček. "Samo svojo dolžnost si vršil in prav nič drugega. Zakaj bi ne oglobil bedaka, ki skače v električno, ko je še v teku. Še glavo si lahko razbije . . . ojoj, dragi Peter . . . ali nimam prav?"

"Zelo ste prizanesljivi, očka," mu je rahlo nasprotoval Peter. "Vendar, človek s kmetov res ne more vsega vedeti."

"Kar oglobi ga s tremi rublji, pa bo kmalu vedel! Avto ne vpraša ali si s kmetov ali iz mesta. Avto te enostavno povozi, pa je. Če bi ne bilo stražnikov, ki skrbe za red, kam bi pa to prišlo? Koliko časa že služiš?"

Štiri leta . . .! Že nekolikokrat sem bil pohvaljen," je odvrnil Peter skromno.

"To si gotovo nabral že mnogo denarja!"

"Mnogo," je Peter smeje pritrdil.

"Še vse premalo," je zaklical stari. "Zdaj pa pojdi v kuhinjo in pomagaj svoji nevesti prinesti čaj."

Peter je odhitel v kuhinjo in spraševal svojo od sreče sijajočo nevesto: "Kaj se je zgodilo? Prav ničesar ne razumem. . ."

"Srečno naključje," se je smejala Sonja. "Oče je včeraj šel čez ulico. Prometni stražnik je dal znamenje, on pa se ni zmenil zanj, kar mirno je koračil dalje. Pridrvel je tovorni avto okoli vogala in zadel očeta z blatnikom. Padel je in si na čelu odrl kožo. Zdravnik pravi, da ni nič. Ko pa je prišel domov, so bile njegove prve besede: "Takoj piši Petru, naj pride . . . zakaj sem ga prav za prav tako razžalil? Morda zato, ker skrbi za varnost ljudi? Tak človek, kakor je ta tvoj pametni stražnik, bi nikoli ne dovolil, da bi koga povozil avto . . . Še številko tega voza sem si zapomnil: M 5432. Ali nisi strašno srečen?"

"Nu, na to številko moramo staviti v loterijo!" je zaklical ženin ves blažen in nesel v sobo težki samovar.

Svatba je bila kaj kmalu! Istega dne sta novoporočenca stavila v loterijo številki 54 in 32 ter čez nekaj časa zadela glavni dobitek.

—Federated Pictures.

Štirje igralci, ki nastopajo v igri "Bitter Stream", ki je sedaj na odru nekega gledališča v New Yorku.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

igrati vlogo turškega Brdavsa, ker ga je v neki pozni noči telefonično pozval na svoj dom. Tesch se je odzval vabilu, kakor navadno zmiraj, kadar ga je kdo potreboval. Ko je vstopil, je dobil ultimat, naj takoj plača oglas v Amerikanskega Slovenca, če hoče biti ponovno izvoljen. Tesch, ki pozna take šeme, je oglas odklonil in rekel, da mu je ljubše izgubiti aldermanski stol kakor se pa v teh resnih časih ukvarjati in ponižati pred janičarji delavskega razreda.

Naš novi "gsput", ki vse vidi in vse ve, je izvedel tudi to novico, da alderman si ni hotel dati glave odsekati, vsled tega se je trikrat bridko razjokal v cerkvi in naznanil vernikom, da Teschov protikandidat je dober katoličan, ki potrebuje katoliških glasov. Glasove je res dobil, kako jih bo poplačal, bo pokazala bližnja bodočnost.

Z narodnimi svetinjami so bili odlikovani v zadnji volilni kampanji trije naši janičarji, ki so predstavljali tri kralje. Pomislite, ljudje božji! Od hiše do hiše hoditi in socialiste blatiti, to je grda in težka naloga. Za tak posel so sposobni samo taki ljudje, ki jim je dolar ljubši nego delavska zmaga. Taka služba se pri nas plačuje $7.00 na dan. Vsled tega pozimi sneg kidamo, spomladi regrat iščemo, poleti in jeseni pa iz nestrankarskega korita večerjamo.

Obzorova blagajna je zopet suha. Judeževi groši, ki jih je bil urednik deležen v zadnji volilni kampanji, so pošli. To v svojem listu potrjuje sam R. Staut, ki J. Vidmarju in F. Perkotu ponuja neki stari "karpet", če razširita njegov list med članstvo SNPJ.

Mislim, da za Obzorove naročnike bi bilo veliko bolje, da bi naročnino plačevali za nazaj kakor vnaprej. Če se ne motim, Stautu milwauška tla postajajo prevroča, vsled tega ne bo nič izrednega, če se nekega večera preobleče in po francosko poslovi.

Prihodnjo nedeljo, dne 26. aprila, ima društvo Vijolica št. 747 SNPJ kartno zabavo in ples v spodnji dvorani SST. Na prireditvah tega društva je med gosti še vedno vladalo veselo razpoloženje, vsled tega upam, da bomo tudi to pot vas zadovoljili v vseh ozirih. Na razpolago bo okusen topli prigrizek, dobra pijača in Pinkova godba, ki obeta starim in mladim mnogo razvedrila. Pridite vsi, predvsem pa članstvo SNPJ, da se spoznamo in skupaj zabavamo.

Začetek zabave ob 2. popoldne. Vstopnina samo 25 centov. Nudi se vam lep dobitek že takoj pri vratih.

L. Ambrozich, 747.

Še o naši aferi

Detroit, Mich.—Zadnje čase se detroitski dopisniki oglašajo precej pogosto in obdelavajo nekakšno afero pri organizaciji SND. Eden vprašuje, kaj je več, 13 ali 67? Čeprav se čudno sliši, kljub temu je manjše število lahko večje; upoštevati je treba vrednost kakovosti. Drugi zopet vprašuje, ako imajo čisto vest, česa se bojijo.

Po odborovi seji sem v Prosveti objavil odborov sklep. To je, da je bila predložena nekakšna peticija z več podpisi za sklicanje izredne seje. Ker pa ni vzrok dovolj važen in ker bo polletna seja v juniju, ki ni več daleč, se stvar opusti do redne seje. Zakaj ni vzrok dovolj važen? Prvič zato, ker so delničarji, ki so imeli že več sej radi tega, zaključili, da je afera za SND končana, torej lahko samo delničarji ovržejo ta sklep. Drugič pa, ker tista važna izjava—vsaj nekateri pravijo, da je—katero je podpisal kontraktor, se ni predložila odboru, temveč le podpisi. Od odbora pa se je zahtevalo, ako se izjava prečita, da mora odbor najprej obljubiti, da bo sklicana izredna seja, drugače se ne prečita.

Kadar vprašujete, "zakaj se bojite," dobro veste, da se ne. Prizadeti so se udeležili vseh sej in se bodo v bodoče, kar se ne more trditi z druge strani. Nekateri so rekli, češ: sem vse povedal, zame je končano. Seje so se sklicevale naprej, kar ni bilo za nekatere malo dela. Nekateri, ki so rekli, da jih ni več treba, jih je sedaj zopet kar naenkrat treba. "Kontraktor je iz mesta," so rekli, medtem ko so drugi trdili, da ni bil ves čas.

Sedaj pa nastane vprašanje, zakaj se ne pokaže dotična izjava? Dajte prepisano odboru ali pa eni izmed onih oseb, o katerih trdite, da imate imena zapisana. Apeliram na vas, da to storite, ako ne prej, vsaj na prihodnji odborovi seji. Držite original, ker prizadeti hočejo točen prepis. Napadati gotove odbornike in metati nanje sumničenja, medtem pa nekaj zakrivati pred njimi, kar je zanje važno, to pač ni odkritosrčno. Kako naj prizadeti vedo, kako in česa se jih dolži, ko pa se niti ne ve, kdo se ima pripraviti. Ako prizadeti ne bodo vedeli že pred sejo, bo na seji nastala velika zmešnjava. To pa ni vaš namen — ali je?

Ker vsi trdite, da nimate ničesar proti domu, da je potreben in mu želite uspeha, pokažite to tako, da se bo tudi videlo jasno! Z onimi, katerim se pa bo dokazalo, da so v resnici nepošteni, škodljivi SND, upam, da bodo že delničarji obravnali.

Seja moškega kluba SND bo v soboto 25. aprila ob 8. zvečer v domovih prostorih.

Math Urbas, 121.

V spomin zasužnjenim bratom v Italiji

New York, N. Y.—Udruženje za obrambo Jugoslovanov v Italiji, organizacija obstoječa iz delegatov slovenskih, hrvatskih in srbskih društev v New Yorku in okolici, priredi veliki koncert v New Yorku v soboto dne 23. maja t. l. v Arlington halli (Poljski narodni dom), 23 St. Mark's Place, Manhattan.

Na tem koncertu bodo sodelovala vsa pevska društva in razni naši odlični umetniki, pevci in glasbeniki, radi česar se obeta, da bo ta koncert eden izmed najpomembnejših v zadnjih letih. Vsa društva v New Yorku in okolici se naprošajo, da si zabeležijo gornji datum, ter da uredijo po možnosti svoje prireditve tako, da ne padejo na isti dan.

Koncert je posvečen zasužnjenim bratom v Italiji, ki—kakor se poroča z raznih strani, sledijo z velikim zanimanjem in hvaležnostjo delovanju ameriških Jugoslovanov v njihovo korist.

Hy. Bratina.

Naše odrske aktivnosti

Detroit, Mich.—Opereta "Pri Figovcu", ki jo je na velikonočno nedeljo uprizoril pevski zbor Svoboda, odsek soc. kluba 114, je sijajno izpadla. Dvorana je bila natrpana občinstva. V glavnih vlogah je sodelovala naša turojena mladina: Tony Jurca, Raymond Travnik, Bob Travnik, Jennie Grum in Mamie Jurca. Dasi je bil njih prvi nastop v slovenskem jeziku na odru, so igrali precej povoljno.

V imenu zbora Svoboda se zahvaljujem občinstvu za obilno udeležbo. Z vašo obilno udeležbo ste pokazali, da znate ceniti kulturno delo in trud igralcev. Hvala članom pevskega zbora Jadran iz Clevelanda, kateri so se udeležili naše igre. Hvala gre tudi hčerki dobro poznanega Ciril Stularja, ki nas je pri vajah spremljala na piano kakor tudi z orkestrom pri nastopu. Dasi je še mlada, okrog 16 let, igra izvrstno.

Na 26. aprila bo v isti dvorani uprizorjena muzikalna drama "Kamnolom", delo pisatelja [illegible] ne Seliškarja iz Ljubljane. [illegible] glasbil jo je pevovodja John [illegible] lisg in vodi jo zmožni re[illegible] Frank Česen. Igra je izvr[illegible] poučljiva in prekaša vse [illegible] do sedaj igrane v Detroitu. [illegible] prizorita jo soc. kluba 114 [illegible] 115 s sodelovanjem pevs[illegible] zbora Svoboda.

Slovenskemu občinstvu v D[illegible]troitu priporočam, da se ude[illegible] v velikem številu te krasne [illegible] lavske operete. Za mali d[illegible] 40c v predprodaji boste imeli [illegible] bilo užitka in razvedrila. Na [illegible] denje dne 26. aprila v SDD[illegible] tej igri nas zopet posetijo [illegible] velandčanje.

Leo Jus[illegible]

Oba imata prav

Sodnik: "Pravkar ste se [illegible] gali. Rekli ste, da imate samo [illegible] nega brata."

Priča: "Saj ga tudi imam!"

Sodnik: "Ni res! Saj smo [illegible] slišali vašo sestro in ona je [illegible] prisego izpovedala, da ima [illegible] brata!"

•

Za take nesreče ne jam[illegible]

Nameščenec: "Poročil sem [illegible] ali bi smel prositi za povi[illegible] plače?"

Šef: "Prav žal. Pri nas ju[illegible] mo samo za nesreče, ki se v [illegible] bi pripete."

•

Spomini

"Še veš, Nande? Na tejle [illegible] pi sva se prvič poljubila . . . [illegible] ne, saj nisi bil ti!"

"Pač, Matilda, jaz sem že [illegible] samo ti nisi bila!"

•

Ganljiv oče

Ona: "Za božjo voljo, Nace! [illegible] trok je požrl šivanko!"

On: "Seveda! In zdaj bi bo[illegible] denar za novo!"

•

Ameriška

Tujec: "Ali bi lahko gover[illegible] gospodom blagajnikom?"

Vratar: "Prav žal!"

Tujec: "Kdaj se pa vrne?"

Vratar: "Težko je reči. [illegible] prava bo šele jutri."

"MOJ MALI DEČEK JE [illegible] TAKO SUH - ZJOKAL [illegible] SEM SE, KADAR SEM GA POGLEDALA"

"Nagovarjati sem ga morala, d[illegible] jedel, in nič, kar je pojedel, ni p[illegible] galo, da bi pridobil na teži. V[illegible] bom hvaležna tisti materi, ki mi [illegible] povedala o Trinerjevem gre[illegible] vinu."

Trinerjevo grenko vino je stan[illegible] nesljivo družinsko zdravilo, ki od[illegible] Ija zaprtje, pline, nespečnost, [illegible] sapo, nečistost kože in težave [illegible] žene s prebavnimi nerednostmi, [illegible] navda z življenjem oslabeli tek. D[illegible] ga lahko v vsaki lekarni.

TRINERJEV ELIKSIR GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chic[illegible]

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Knji[illegible] Matici SNPJ imamo na rokah [illegible] kaj dobrih knjig in če katere [illegible] naročiti, sedaj je čas zato.

The Native's Return.....
Ameriški Slovenci, stane.....
Slovensko-Angleška Slovnica ...
Zajedálci .....
Zakon Biogenezije .....
Pater Malaventura v kaboratu.
Jimmie Higgins .....
Hrbtenica, igra .....
Med brati, igra.....

Denar in naročilo pošljite na [illegible]

PROSVETA
2657 S. Lawndale Avenue
Chicago, Ill.

Bremen-Europa

7 DNI DO JUGOSLAVIJE

BRZI VLAK OB BREMEN IN EUROPA V BEL[illegible] MERHAVEN ZAJAMČI UDOBNO POTOVANJE D[illegible] LJUBLJANE

Ali potujete s priljubljenimi ekspresnimi parni[illegible]

COLUMBUS
HANSA ~ DEUTSCHLAND
HAMBURG ~ NEW YORK

Izborne železniške zveze od Cherbourga, Bremena [illegible] Hamburga. Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta [illegible]

HAMBURG - AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
130 W. RANDOLPH ST., CHICAGO